

Wspomnienie o Kseni Starosielskiej

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2019.023>

Język polski był dla niej nie tylko miłością, ale i całym życiem*

Ksenia Starosielska. Zawsze uśmiechnięta, zawsze pełna energii, zawsze dzieląca się ciekawymi spostrzeżeniami. Taka zostanie w mojej pamięci. Taką Ją zapamiętam z kilku spotkań¹, które dane mi było z Nią przeżyć, rozmów, które dane mi było z Nią przeprowadzić, e-maili, które dane mi było z Nią wymienić. Ksenia, zwana też przez przyjaciół Ksaną, odeszła 29 listopada 2017 roku w wieku 80 lat. Swoją twórczością przekładową na stałe wpisała się w relacje polsko-rosyjskie.

Anna Żebrowska mówiła o Kseni, że to nasz człowiek w Rosji i swój człowiek w Polsce (zob. Żebrowska, Starosielska 2009). A Grigorij Czchar-tiszwili (znany bardziej jako Boris Akunin) podkreślał, że polskiej literaturze w jej rosyjskim życiu dzięki Kseni Starosielskiej bardzo się poszczęściło (zob. *ibid.*). W jej przekładach ukazały się utwory pół setki polskich pisarzy, w tym Tadeusza Konwickiego, Tadeusza Różewicza, Pawła Huellego, Wiesława Myślińskiego, Ryszarda Kapuścińskiego, Henryka Sienkiewicza, Jerzego Andrzejewskiego, Tadeusza Nowaka, Marka Hłaski, Stefana Chwina i Jerzego Pilcha. A pod jej redakcją w serii wydawanej przez Новое литературное обозрение – kilkadziesiąt pozycji współczesnej literatury polskiej.

Za swą pracę przekładową i popularyzatorską niejednokrotnie była wyróżniana, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP, nagrodą ZAiKS-u, nagrodą polskiego Pen Clubu, nagrodą Instytutu Książki. Dziękując za „Transatlantyk”, powiedziała, że brak jej słów, bo została wyróżniona za to, co jest szczęściem jej życia: „Przez całe życie robię to, co lubię, co uwielbiam, co kocham. I nie znudzi mi się to” (Ksenia... 2010). Rzeczywiście, tłumaczyła jedynie te książki, które polubiła i poczuła. Mówiła „To jest mój autor, chcę go przetłumaczyć” (Nocuń 2017). Aby to zrobić, „wchodziła w skórę autora”, a że

---

* Zob. Proshchayte, Kseniya Yakovlevna 2017.

¹ Do kilku z tych spotkań nawiązałam w: Krajewska 2012.

stosunkowo szybko wciągała ją materia tekstu, nie miała problemów z przedstawianiem się na różne translatorskie tory (zob. Krajewska 2012: 58).

Anna Żebrowska żartobliwie zauważyła, że Ksenia Starosielska siedzi na tłumaczeniach niczym caryca Katarzyna II na tronie. Tłumaczka wówczas odpowiedziała: „Chętnie bym już z niego zesza. Jak myślisz, po co otworzyłam seminarium dla młodych tłumaczy? Żeby było komu przekazać berło” (Żebrowska, Starosielska 2009). Przekładowe berło zostało przekazane m.in. przyjaciółce Kseni – Irinie Adelgejm.

Monika Krajewska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
monika.krajewska@umk.pl

Przerwana rozmowa

W lutym 2019 roku z okazji rocznicy urodzin Kseni Jakowlewny moskiewskie wydawnictwo Tekst opublikowało zbiór opowiadań Idy Fink *Odplywajacy ogród / Упывающий сад*. Rosyjskojęzyczne wydanie książki zrodziło się z bólu, jaki pozostał po nagłej śmierci Kseni Starosielskiej w sercach znajomego Ją (dłużej lub całkiem krótko) i kochającego młodszego pokolenia tłumaczy literatury polskiej.

Członkowie seminarium przekładowego, które Ksenia założyła i przez osiemnaście lat prowadziła (skład zmieniał się na przestrzeni lat), praktycznie od razu postanowili, że właśnie w ten sposób powinni uczcić Jej pamięć. Kiedy wybór padł na zbiór opowiadań Idy Fink, okazało się, że w swoim czasie Ksenia przetłumaczyła z niego dla czasopisma *Лехаим* trzy teksty. Uczniowie uznali to za dobry znak – w ten sposób i Ona będzie razem z nimi obecna w książce.

Nie byłam uczestniczką seminarium, Ksenia Jakowlewna uznała, że nie jest mi potrzebne – do czasu jego powstania miałam już kilkuletnie doświadczenie w pracy przekładowej. Moim „seminarium” była dwudziestoletnia przyjaźń z Nią. Jestem jednak wdzięczna, że mogłam brać udział w powstawaniu książki w roli jej redaktora. To (jak i wcześniejsze zamknięcie niedokończonego przez Ksenię przekładu *Na wschód od Arbatu / K wocmoky om Apbama*/ Hanny Krall) dawało iluzję (a może nie tylko iluzję) kontynuacji przerwanej rozmowy...

Irina Adelgejm

Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa
adelgejm@yandex.ru

Literatura

- Krajewska M., 2012, Gdańsk – Moskwa – Kraków. Spotkania z Ksenią Starosielską, „Przekładaniec”, 26, s. 53–67.
- Ksenia Starosielska laureatką Transatlantyku 2008, 2010, <https://ksiazki.wp.pl/ksenia-starosielska-laureatka-transatlantyku-2008-6146199412902017a> (dostęp: 15.07.2019).
- Nocuń M., 2017, Pani Ksenia, <https://inosmi.ru/social/20171208/240945905.html> (dostęp: 15.07.2019).
- Proshchayte, Kseniya Yakovlevna, 2017, <https://culture.pl/ru/article/proshchayte-kseniya-yakovlevna> (dostęp: 15.07.2019) [Прощайте, Ксения Яковлевна, 2017, <https://culture.pl/ru/article/proshchayte-kseniya-yakovlevna>].
- Żebrowska A., Starosielska K., 2009, Kwestia taboretu, <https://khanka.livejournal.com/18858.html> (dostęp: 15.07.2019).

